

Örkény redivivus

JOC DE PISICI de Örkény István ● TEATRUL DE STAT din ORADEA, Trupa „Szigligeti” ● Data reprezentației: 9 octombrie 2000 ● Regia: Parászka Miklós ● Decorul: Meleg Vilmos ● Costumele: Kelemen Kata ● Ilustrația muzicală: Manfrédi Annamária ● Distribuția: Csiky Ibolya (Doamna Orbán), F. Márton Erzsébet (Giza), Czintos József (Viktor Csermlényi), Kiss Törék Ildikó (Paula), Gajai Ágnes (Șoricel), Kovács Enikő (Șlus), Bányai Irén (Cs. Bruckner Adelaida), Giacomello Roberto (Józsi), Borsos Barna (Ospătarul).

Piesa posedă valențe literare și scenice excepționale, oferind unor actori aflați la maturitate artistică prilejul de a străluci. Totodată, publicul maghiar are ca etalon câteva montări de referință și o adaptare cinematografică de mână întâi. În atare condiții, coroborate cu dificultăți financiare de neignorat, trupa orădeană a cutedat totuși să se oprească asupra acestei piese de virtuozitate. Într-un spațiu împărțit în patru compartimente apar apartamentul sărăcăcios al Doamnei Orbán, măsuța din cofetăria budapestană, locul binecunoscut al personajului Giza și o adevărată *mise-en-abîme*: colina cu copacul singuratic, locul de desfășurare a amintirilor din copilărie. Regizorul a construit spectacolul pe principiul simetriei, mizând pe două

momente de plasticitate artistică remarcabilă: amintirile din copilăria celor două surori Scalla (momentul dispariției tatălui și al apariției tânărului Viktor – o nebuloasă ce conferă un anumit ezoterism montării) și „jocul de pisici” dintre ele la senectute. Dialogurile prin telefon între cele două surori – Doamna Orbán, rămasă aproape muritoare de foame după naționalizare, o victimă a comunismului, însă deplin liberă în cuget, și Giza, care a ales emigrația în lumea liberă, dar e ținută într-un cărucior cu roțile – sunt excepțional susținute și interpretate de Csiky Ibolya și F. Márton Erzsébet. Csiky Ibolya ne-a demonstrat din nou talentul său plurivalent (să nu uităm că în deceniul opt era una dintre cele mai bune interprete de muzică

ușoară de expresie maghiară din România), partitura Doamnei Orbán fiind frenetic aplaudată la scenă deschisă. Cu economie de mijloace, F. Márton Erzsébet conferă personajului Giza sobrietate, dar și o mare încărcătură emoțională. Czintos József, actorul sătmărean invitat în spectacol, își pictează eroul, fostul cântăreț de operă mediocru, pălit de fiorul dragostei târzii, cu o paletă multicoloră. O surpriză plăcută ne rezervă Kiss Törék Ildikó în Paula, prietena și rivala în dragoste a Doamnei Orbán: o damă trecută de prima tinerețe, parșivă și grandomană în același timp. Gajai Ágnes, tânără actriță angajată în vara aceasta, pare ușor depășită fizic și mental, în Șoricel. Giacomello Roberto și Kovács Enikő schițează credibil înstrăinarea, simptom al vremurilor noi.

Joc de pisici, în viziunea lui Parászka Miklós, se înscrie în rândul montărilor notabile ale anului trecut; dacă nu pe plan național, măcar pe acela al teatrului de limbă maghiară din Transilvania.

Stracula Attila

Funia din casa de cultură

VIZITA BĂTRÂNEI DOAMNE de Friedrich Dürrenmatt ● TEATRUL „G. A. PETCULESCU” din REȘIȚA ● Data reprezentației: 3 decembrie 2000 ● Varianta scenică și regia: Mihai Lungeanu ● Scenografia: Anca Pâslaru ● Muzica: George Marcu ● Distribuția: Cita Cristea (Claire Zachanassian), George Drăgulescu (Alfred III), Gheorghe Vâlceanu (Boby), Ovidiu Cristea (Primarul), Alexandru Jitea (Roby/Koby), Dragoș Bucur (Toby/Loby), Marica Herman (Fiica lui III), Dana Manea (Soția lui III), Eugen Drăghin (Fiul lui III), Dan Mirea (Profesorul/Reporterul), Constantin Bery (Doctorul/Pictorul), Florin Ruicu (Polițistul/Șeful gării), Traian Tudorică (Preotul/Ziaristul), Camelia Ghinea (Nevasta primarului), Cristina Berivoescu (Fiica primarului), Florin Ibrași (Soții lui Claire).

Când eroii piesei lui Dürrenmatt, locuitorii orașelului minier Gullen, își deplâng degingolada cauzată de falimentul industrial, o discretă rumoare scoate la iveală iuțeala cu care publicul

reșițean percepe acest *lamento* ca pe o... vorbă despre funie în casa spânzuratului. Din fericire, însă, regizorul Mihai Lungeanu a ferit spectacolul de o prea puternică „ancorare în actualitate”, de ispita congruențelor

cu realitatea românească a momentului. Mai mult decât atât, negarea iluziei, în spectacol, se îngemănează cu rechizitoriul, cu rememorarea vinovăției fiecăruia, cu definirea contribuțiilor individuale la proliferarea răului. Nu întâmplător, apriga justițiară sosită la Gullen spre a-l pedepsi pe cel care a trădat-o și a împins-o în mocirlă este percepută de regizor și ca o fantasmă a morții, ca un avertisment privind erorile ce pot genera oroare. Motivul „înțoarcerii” și al răzbușării, ori cel al uciderii ființei iubite cândva și cel al ștergerii diferențelor dintre victimă și călău, ca și luciditatea opusă iluziilor deșarte sau rinocerizării colective dau seama de consonanța acestui text cu teatrul lui

Shakespeare, Brecht sau Eugen Ionescu. Aceste motive sunt în chip remarcabil asimilate de un demers scenic în care accentul cade pe relația dintre culpa individuală și cea colectivă, ca și pe traseul de la sărăcie la acea mizerie morală care face posibile și trădarea, și crima.

Decorul sobru, auster, „manechinele” care se confundă cu personajele, ca și costumele concepute „în contrast” (negrul protagonistei și aparenta vioiciune cromatică a celor manipulați de Claire Zachanassian) susțin convingător ideile regiei; face excepție acea bizară platformă-scenă pe roți, care o poartă pe bătrâna doamnă – mașinărie uneori incomodă chiar și pentru „slujitorii” ei. Sugestiile scenografiei sunt completate în chip edificator de muzică. Aceasta pune accente expresive pe unele momente cruciale ale desfășurării conflictului. Din nefericire, interpretarea nu este întru totul la înălțimea mizei acestui spectacol, care constituie până acum punctul forte al revirimentului ce se anunță în viața unui teatru „răsfățat”, cu decenii în urmă, de colaborarea unor mari regizori, actori și scenografi. Dacă, în cea mai mare parte a evoluției lor și a descifrării semnificațiilor piesei, George Drăgulescu (Alfred III) și Cita Cristea (Claire Zachanassian) se remarcă printr-un joc interiorizat și precis, printr-o inspirată configurare a crescendo-ului tensional (poate prea glaciali pe

alocuri), iar Alexandru Jitea (Roby/Koby) și Dragoș Bucur (Toby/Loby) aduc nota necesară de mister și grotesc celor doi servitori macabri ai „bătrânei doamne”, locuitorii Gullen-

Dana Manea, Camelia Ghinea, Dan Mirea, Florin Ruicu, Marica Herman ș.a., dar și unele momente de absență din joc în lipsa replicii, o dicțiune deficitară sau mici „coche-



Scenă din repetiții

ului nu sunt la fel de convingători în parcurgerea drumului de la solidaritate la trădare și de la entuziasmul iluziilor de înăvuire la dezamăgirea finală. Pe genericul unui fructuos dialog între generații (șansa teatrului reșițean de a ieși din anonimat), poți recunoaște talentul sau experiența unor interpreți ca Ovidiu Cristea,

tării” cu sala. Depinde numai de acești actori ca spectacolul să se „lege” mai bine, să crească în intensitate emoțională ori, dimpotrivă, să concureze temperatura neprietenoasă din sala Casei de cultură ce găzduiește reprezentațiile teatrului.

Ion Parhon

Complicații plictisitoare

Pentru un anumit fel de a concepe istoria literaturii, stilistica lui Marivaux a înlocuit substanța operei. La rostirea numelui său, conexiunea curentă este cu expresia rafinată a sentimentelor și nu cu zbulciumul lor. La o citire fără prejudecăți, Marivaux este un înaintaș mai puțin sincer al lui Laclos: cinismul și manipularea sunt materialul de construcție a legăturilor mereu primejdioase. Tradiția însușită a comediei italiene se încrucișează cu convenția conversațiilor de salon în căutarea unui adevăr mereu insesizabil. Creatorul modern găsește la Marivaux, expuse cu eleganță, întrebările unui psihic neliniștit în legătură cu propria sa identitate, prudent când trebuie să acorde încredere celor din jur, reticent când trebuie să dea dovadă de devotament. Ceea ce

TRAVESTIREA de Marivaux. Traducerea și adaptarea: Romulus Vulpescu ● TEATRUL „NOTTARA” ● Data reprezentației: 22 decembrie 2000 ● Regia: Alexandru Nicolae ● Scenografia: Ștefania Cenean ● Distribuția: Clara Vodă (Cavalerul), Cerasela Iosifescu (Contesa), Cristian Șofron (Lelio), Sorin Cociș (Arlechino), Valeriu Preda (Sfredelin), Daniel Popescu (Zulufin).

poate fi considerat o simplă pălăvrăgeală sentimentală este de fapt încercarea de a limpezi impulsurile, de a dezamorsa tensiunile create de diferențele de statut social sau financiar, de a netezi teritoriul accidentat dintre da și nu. O femeie îmbrăcată ca un bărbat este obligată să adopte comportamente masculine și este percepută și tratată ca atare. Rezistă caracteristicile ei innăscute acestei aventuri, sau caracteristicile ei innăscute au determinat această aventură? Artificiul teatral al travestirii poate ascunde o realitate a vieții, inaccep-

tabilă pentru spiritele conformiste. E o aventură a spiritului uman în procesul de autocunoaștere, dar rezultatele stau sub semnul provizoratului, departe de orice certitudine. Tenebrele spiritului etalate de psihologia modernă sunt prezente în opera lui Marivaux și artiștii scenei pot fi tentați de contrastul dintre formularea limpede a raționamentelor și realitatea confuză a sentimentelor. Probabil că acest orizont al așteptării a determinat includerea **Travestirii** în repertoriul Teatrului „Nottara”, dar în spectacol nu se întâmplă nimic din-